

Woonwerkgemeenschap Phusis

Wending geven aan uitzichtloos bestaan

Tekst: **Pien Heuts**

Stichting Phusis ondersteunt mensen die zijn vastgelopen in het traditionele zorgsysteem. Op basis van een gelijkwaardige relatie gaan medewerkers en bewoners samen op zoek naar dromen en mogelijkheden. Bestuurders Bart de Bruin en Miranda Teerling vertellen over hun werk. “Het huidige zorgsysteem is gericht op defecten en beperkingen en laat zich beheersen door wat niet kan of niet lijkt te kunnen.”

In het Duurzaamheidscentrum in Assen, waar jong en oud kunnen leren over het verduurzamen van de woon- en leefomgeving, maken de medewerkers van het restaurant zich op voor de lunch. Op borden aan de wand worden de heerlijkste biologische gerechten aangekondigd. De exploitatie van de horeca is in handen van stichting Phusis. Mensen met complexe problematiek, schulden, verslavingen en ernstige gedragsproblemen zijn niet alleen hier aan het werk, maar ook verderop in de regio in de koffiebranderij, de meubelmakerij, op

zorgboerderijen, natuurbeheer, de rondvaartboot en botenrestauratie en in de winkel annex restaurant. Ze werken samen met asielzoekers, mensen met een taakstraf of mensen die anderszins zijn vastgelopen. Ervaringskunde en het leven zelf zijn belangrijke uitgangspunten. Meedoen en waardig werk. Het vormt volgens de visie van Phusis de opmaat naar balans, ontmoeten, leren en biedt perspectief en kansen om te ontwikkelen richting werk en opleiding. Bart de Bruin: “Wat we bij Phusis nastreven is om werkelijk samen te leven en samen te werken. ‘Gewoon doen’, noemen we dat.”

“Echte zeggenschap gebeurt in de relatie en het continue reflecteren met elkaar”

Waar wil je naartoe?

“Wij bieden zorgstructurering aan die past bij het verlangen en perspectief van de mensen. We nodigen mensen uit om te ontwikkelen en te (her)ontdekken wie ze zijn en wat ze kunnen”, zegt bestuurder Miranda

Bij Phusisonderdeel Winkel De Grietman ontdekken mensen weer wie ze zijn en wat ze kunnen.

Teerling. “Vaak hebben ze al in allerlei zorgtrajecten gezeten en is sprake van multicomplexe problematiek. Ze passen niet in de hokjes van het traditionele zorgsysteem, de indicatiestelling en de financiering. Zorgtrajecten sluiten onvoldoende aan op hun diepste verlangen om mee te doen in en met de samenleving. Ze zijn vastgelopen. En de zorgaanbieders met hen.”

“Als ze bij ons aankloppen starten we met de vraag: ‘wat is je droom’”, vult medebestuurder Bart de Bruin aan. ‘Waar wil je naartoe?’ Veel mensen met gedragsproblemen zijn al zo gewend geraakt aan de exclusieve samenleving met allerlei labels en stempels, dat ze niet meer gewend zijn in dromen te denken. Ze hebben last van depressiviteit, verslavingen, schulden, uitsluiting. Vaak is de relatie met familie en vrienden vastgelopen. Samen gaan we kijken hoe ze weer bij zichzelf kunnen komen. Te beginnen via waarden als een dak boven je hoofd en wat te doen hebben.”

Gewoon doen

Bart de Bruin richtte in 2004 met twee vrienden Stichting Phusis op. Ze wilden buiten de traditionele structuren mensen met een licht verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen perspectief bieden.

Gewoon doen, was en is nog steeds het motto van Phusis. De Bruin had daarvoor onder meer bij zorgorganisatie Vanboeijen gewerkt, gespecialiseerd in zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Die werd in 1988 landelijk nieuws toen er foto's verschenen van de 23-jarige Jolande Venema naakt vastgebonden aan de verwarming. “We waren vastgelopen in het omgaan met gedragsproblemen. Er was geen gelijkwaardigheid. We wilden te veel beheersen uit machteloosheid”, vertelt hij. “Het was de tijd van grootschalige naar binnen gerichte zorgorganisaties, die letterlijk en figuurlijk afgesloten waren van de buitenwereld.” Jolande Venema betekende een keerpunt voor Bart de Bruin.

Relatie tussen mensen

Phusis biedt momenteel aan 153 mensen intensieve zorg en ondersteuning. Niet de cliënt staat daarbij centraal, maar de relatie tussen medewerkers en bewoners, benadrukt Miranda Teerling nogmaals. “De meeste zorgorganisaties die beweren dat ze de cliënt centraal stellen, richten zich op die ene mens. Terwijl het moet gaan over de relatie tussen mensen. Bij ons hebben bewoners en de mensen om hen heen te leren. Ze/we maken deel uit van de gemeenschap en hebben allen ontwikkelopgaven, zoals leren luisteren, voelen wat we

“We werken samen aan iets moois.”

wel en niet fijn vinden en dingen durven aangaan. Wat gebrokenheid met ons doet en ontdekken en accepteren waar we beperkt zijn.”

Het huidige zorgstelsel is gericht op defecten en beperkingen, vinden beide bestuurders. Bart: “Het is niet gericht op ontwikkeling van mensen en hulp om ze weer aan de samenleving te laten deelnemen. Ze van waarde te laten zijn. Zonder labels geen geld voor zorgorganisaties. Als we anders zouden kijken naar meedoen en bijdragen, zijn er heel veel kansen om inclusie anders te bekostigen. Om zo de rechten van deze mensen te verbeteren en te zoeken naar mogelijkheden om mee te doen via leven en werken. Daar zitten kansen om een duur stelsel af te breken.”

Veilige woonplek

Via Phusis wonen mensen afhankelijk van hun wens in groepsverband of zelfstandig. Als ze zich maar veilig voelen op de plek waar ze wonen. Miranda: “Onze bewoners zijn volwaardige burgers en hebben dus vanzelfsprekend recht op een huis met eigen huurcontract. En zeggenschap over hun leven. Inclusie betekent dat je dan zelf met de burens moet regelen hoe hard de muziek kan en of je bijvoorbeeld boodschappen wilt doen voor een oudere buurvrouw. Daar gaan wij niet over. Maar we helpen natuurlijk wel daar inzicht in te krijgen.”

Bart vertelt over een stel dat voor veel overlast zorgde en altijd in conflict kwam met de woonomgeving. “Ze

“Onze eerste vraag is: wat is je droom?”

wilden graag een eigen huis, wat verder van de bewoonde wereld. Nu wonen ze in het voorhuis van een van de boerderijen. Een jaar zijn ze bezig geweest alles op te knappen en spullen te verzamelen. Ze hebben zich daardoor enorm ontwikkeld en laten nu eigenaarschap zien. Ze zijn zuinig op hun spullen en bezoekers worden gastvrij onthaald.”

Gelijke collega's

De verschillende werklocaties zijn een middel om weer structuur en eigenwaarde te krijgen. Bart: “We werken volgens het idee van meester-gezel, waarbij onze bewoners het ambacht, bijvoorbeeld meubels maken, leren. Of waar bewoners worden opgeleid als ervaringsdeskundige en een plek krijgen in herstelprogramma's of als maatje. Als je in de houtfabriek, horeca of in het veld bij de schapen gaat kijken, zie je geen verschil tussen mensen. We werken samen aan iets moois.” Daarom zou het volgens De Bruin ook op zijn plaats zijn als iedereen salaris voor zijn talent zou krijgen. “Want op basis van de gelijkwaardige relatie zijn we immers gelijke collega's. De mensen die bij ons werken hebben nu een uitkering of wij krijgen geld via een indicatie. Het zou veel beter zijn als ze loon krijgen en daarmee zelf hun huis en eten kunnen betalen. Al of niet met hulp van een bewindvoerder.”

Als ambassadeur ondersteunt Phusis de activiteiten van LOC. Binnen de werkwijze, gebaseerd op de wederzijdse relatie tussen medewerkers, cliënten en eventuele naasten, past volgens hen geen traditionele cliëntenraad. Miranda: “Echte zeggenschap gebeurt in de relatie en het continue reflecteren met elkaar op wat we doen. We werken kort cyclisch, wat betekent dat we steeds een eerste stap zetten en op de vorige terugblikken. En dan zetten we de volgende eerste stap. Zeggenschap is continu verweven in de relatie met onze mensen.”

Phusis werkt volgens de methodiek In Dialoog, waarbij wat mensen nog wél kunnen uitgangspunt is. Meer informatie: www.stichtingphusis.nl